

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/2/2024
Identifikačné číslo spisu:	6710204757
Dátum vydania rozhodnutia:	19.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Šikuta
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6710204757.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov:

1. B. D., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy R.
2. H. P., X. S., nar. L.,
3. Y., nar. L.,
4. A. nar. L.
5. U.r, nar. L.
6. IK. nar. L.
7. L., nar. L.
8. X., nar. L.
9. Q., nar. L.
10. R., nar. L.,
11. V.r, nar. L.
12. H., nar. L.X,
13. Q., nar. L.
14. A., nar. L.
15. Q., nar. XL.
16. IK., nar. X..
17. Q., nar. X. L.,
žalobcovia 1/ - 4/ a 6/ - 17/ v dovolacom konaní zastúpení advokátkou Mgr. Alenou Gregorovou,
Banská Bystrica, Horná 54, 974 01,

proti žalovaným:

1. JM., nar. L.
2. X., nar. L.
3. Q., nar. XL.,
4. IK., nar. L.,
5. X., nar. X. L.
6. X. nar. L.
7. J., nar. XL.
8. Q., nar. XX. XX. XXXX., zomr. XX. XX. XXXX naposledy J.,
9. I. nar. L..
10. Q., nar. L.
11. A., nar. L.
12. P. nar. L.
13. X., nar. L.,
14. Q. nar. L.,

15. X., nar. L. .
16. A. nar. L.
17. Y. nar. L.,
18. I., nar. L.
19. A., nar. L.
20. Q., nar. L.
21. P., nar. L. (prechodný pobyt G.) - opatrovník H., nar. XL.,
22. IK., nar. L.,
23. Y. nar. L.,
24. JU.ý, nar. L., zastúpený zákonným zástupcom matkou I., nar..
25. IK., nar. L.
26. I., nar. L.
27. IK. nar. L.,
28. X., nar. L.,
29. S., nar. L. .
30. I. nar. L.,
31. B. nar. L.,
32. I., nar. L.
33. I. nar. L.
34. X. nar. L.X,
35. X., nar. L.,
36. I. nar. L.
37. I., nar. L.
38. A., nar. L.
39. JU., nar. L.,
40. I. nar. L.
41. IK., nar. L.
42. X. nar. L.
43. H., nar. L.
44. P., nar. L.
45. V., nar. L.,
46. Q. nar. L.,
47. Q., nar. L.
48. H. nar. L.,
49. H., nar. L.,
50. IK., nar. L.
51. H., nar. L.,
52. X., nar. L.
53. U., nar. L.
54. IK., nar. L.,
55. S., nar. L.,
56. B., nar. L.
57. Q. nar. L.,
58. A., nar. L.,
59. E. nar. L.
60. U. nar. L.
61. X. nar. L.,
62. Q., nar. L.
63. U. nar. L.
64. O. nar. L.
65. X. nar. L.
66. IK. nar. L.
67. IK. nar. L.
68. V. nar. L.,

69. Q., nar. L.
70. O., nar. L.
71. H. nar. L.
72. Q. nar. L.
73. S. nar. L.,
74. B., nar. L.,
75. Q. nar. L.,
76. A. nar. L.,
77. IK., nar. L.,
78. PU. nar. L.,
79. H., nar. L.,
80. AK., nar. L.
81. Q. nar. L.
82. Q., nar. L.
83. Y., nar. L.
84. P., nar. L.
85. H., nar. L.,
86. H., nar. L.
87. Q., nar. L., spoločný zástupca žalovaných 3, 9, 17-19, 21-24, 36-40, 42-43, 52, 57-59, 61-62, 64, 67, 70-72, 75-76, 78-88 je žalovaná 4/ H.; žalovaní 1-2, 4-7, 10-16, 20, 25-35, 41. 44-51, 53-56, 60, 63, 65-66, 68-69, 73-74, 77 zastúpení advokátkou JUDr. Martinou Meszáros Bariakovou, Zvolen, Bystrický rad 453/77, o určenie neplatnosti dohody a zmluvy, vedenom na Okresnom súde Zvolen č. k. 8C/56/2010, o dovolaní žalobcov 1/ - 4/ a 6/ - 17/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2. decembra 2014 č. k. 13Co/970/2013-351 takto

rozhodol:

V dovolacom konaní p o k r a č u j e s právny nástupcom žalobcu 1/ IB., narodeným L., bytom O. ako so žalobcom 1/, zastúpeným advokátkou Mgr. Alenou Gregorovou, Banská Bystrica, Horná 54.

V dovolacom konaní p o k r a č u j e s právnymi nástupcami žalovanej 8/ Y. F., narodeným XX. XX. XXXX, bytom W. F., P. XXXX/XXX, ako so žalovaným 8a/, Y. F., narodeným XX. XX. XXXX, bytom G., ako žalovaným 8b/, X. F., narodeným XX. XX. L., bytom J., E. L. ako žalovaným 8c/ a Q., narodenou XX. XX. L., bytom G., D. L./XX ako žalovanou 8d/.

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ až 4/ a 6/ až 17/ sú povinní zaplatiť žalovaným 1/ až 88/ náhradu trov dovolacieho konania vo výške určenej súdom prvej inštancie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. júna 2013 č. k. 8C/56/2010-305 zamietol návrh, v ktorom sa pôvodní žalobcovia domáhali, aby súd určil, že dohoda o dočasnom užívaní poľnohospodárskej pôdy z 27. júna 1980, uzatvorenej medzi Agrokomplex MPV, n. p., Zvolen a Slovenským zväzom drobných chovateľov MO Zvolen (ďalej už len „dohoda“) a zmluva o prenechaní pozemkov do dočasného užívania na poľnohospodárske využitie z 19. septembra 1988 medzi Mestským národným výborom Zvolen a Slovenským zväzom záhradkárov OV Zvolen (ďalej už len „zmluva“) sú neplatné. Súd na základe vykonaného dokazovania mal preukázanú tú skutočnosť,

že návrh žalobcov nebol dôvodný, a to z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu tak, ako to vyžaduje § 80 písm. c) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“). Z uvedených dôvodov sa súd ani bližšie nezaoberal hmotnoprávnym posúdením predmetnej „zmluvy“ ako aj „dohody“. Súd poukázal na tú skutočnosť predovšetkým z toho dôvodu, že už predtým súdna teória ako aj prax vyriešila otázku, kedy sa súd nemusí zaoberať samotnou vecnou opodstatnenosťou návrhu, a to napríklad v zmysle rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1MCdo/7/2004. Súd ďalej poukázal na to, že podľa jeho názoru tvrdený naliehavý záujem nie je daný. Samotným začatím konania o vyporiadanie vlastníctva k pozemkom v záhradkárskejších osadách nedošlo k ohrozeniu práv sťažovateľov a týmto ani ich právne postavenie v súčasnosti sa nestalo neistým. Samotný zákon o užívaní pozemkov zveruje konanie o vyporiadanie týchto pozemkov obvodnému pozemkovému úradu, v obvode ktorých leží tento obvod zriadenej záhradkárskej osady. Skúmanie podmienok na takýto postup vrátane základnej podmienky či ide o platne zriadené osady resp. nie je povinnosťou a oprávnením príslušného správneho orgánu, kde tento musí posúdiť aj uvedené zmluvy ako otázky predbežné. Súd v zmysle OSP, a to § 244 ods. 1, 2 a 3, ako aj z paragrafov Zákona o správnom konaní vyplýva, že účastníci sa môžu prostredníctvom opravných prostriedkov domáhať toho, či týmto posúdenie obvodného pozemkového úradu a vydanie rozhodnutia je nesprávne, a preto by sa konaním na súde neodstránil budúci spor, kedy by tak či tak došlo k rozhodnutiu obvodného pozemkového úradu s tým, že opätovne v prípade ak by ktorákoľvek zo strán bola nespokojná s jeho rozhodnutím, je oprávnená podať opravný prostriedok, a to či už na nadriadený orgán obvodného pozemkového úradu, resp. proti jeho rozhodnutiu dať preskúmať uvedené rozhodnutie v rámci správneho súdnictva v zmysle § 244 a nasl. OSP. Žiadne ustanovenia Zákona o správnom konaní, ani Zákona č. 64/1997 Z. z. nevylučuje podať opravný prostriedok, ak by aj súd takémuto návrhu vyhovel. Poukazovanie na právny záujem žalobcov len z tej skutočnosti, že pred príslušným právnym orgánom začína konanie o vyporiadanie vlastníctva pozemkov, nie je možné vyvodiť ohrozenie práv vlastníkov týchto pozemkov a zneistenie ich právneho postavenia, a teda naliehavý právny záujem na určení takejto zmluvy. Za takýchto okolností samotná určovacia žaloba nie je teda nástrojom prevencie, ale smeruje k narušeniu právnej istoty terajších užívateľov. Uvedené konanie pred týmto súdom by viedlo len k ďalším konaniam, a preto nie je tu daný naliehavý právny záujem, keďže išlo o konanie vyvolané pre ďalšie konanie a v konaní pred tunajším súdom by sa nevyriešila v zásade otázka právneho postavenia žalobcov, súd poukázal na rozhodnutie publikované v časopise Zo súdnej praxe č. 78/2006, kde sa konkrétne uvádzalo, že určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu len predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je právny vzťah alebo právo. Na základe vyššie uvedeného súd taktiež poukázal na to, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacieho petitu, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže žalovaným určením dosiahnuť svoje isté postavenie v tej-ktorej veci a teda, že vyrieknutím petitu, ktorým sa určí neplatnosť, resp. platnosť nejakého právneho úkonu, zmení jeho postavenie na postavenie isté, a teda nebude potrebné už rozhodovať v ďalšom spore v rámci postavenia toho-ktorého účastníka. Súd poukázal na to, že takýmto určením sa neodstráni vzťah a postavenie žalobcov, ale len sa zbytočne vyvolá ďalšie konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať ešte iné konanie, ktoré vedie obvodný pozemkový úrad, kde aj v prípade nespokojnosti s jeho rozhodnutím budú zrejme s najväčšou pravdepodobnosťou nasledovať ďalšie konania, kde pôjde o vyriešenie otázky, ktorá je v tejto súdnej veci, avšak v súčasnosti ide len o otázku predbežnú. Súd uviedol, že žalobcom v podstate nešlo o vyriešenie otázky neplatnosti „dohody“ a „zmluvy“, avšak týmto v podstate išlo o to, aby dostali za svoje pozemky, či už najvyššiu možnú hodnotu týchto pozemkov, a teda aby obvodný pozemkový úrad v rámci svojho konania vyhovel ich návrhom, resp. aby dosiahli tú skutočnosť, že užívatelia týchto pozemkov budú s nimi povinní uzavrieť nájomný vzťah podľa nimi určených podmienok, resp. že ich od nich zrejme budú musieť odkúpiť, avšak za inú cenu, ako sa určuje cena v zmysle Zákona č. 64/1997 Z.z.. Uvedený úmysel žalobcov bol preukázaný aj tou skutočnosťou, že na pojednávaní žiadali žalobcovia zmeniť petit v tom zmysle, že okrem toho, že žiadali, aby súd určil, že oni sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností, pričom súd poukázal na to, že na určení takéhoto petitu nie je právny záujem, nakoľko títo na listoch vlastníctva sú vedení ako spoluvlastníci, žiadali aj tú skutočnosť, aby žalovaní vydali predmetné nehnuteľnosti a uhradili jednak škodu za obdobie 33 rokov v sume 35.979,90 eura, ako aj zaplatili nájomné za obdobie 33 rokov vo výške 413.768,85 eura.

1.1. Zároveň súd poukázal na to, že tak ako už uviedol, že žalobcovia nepreukázali naliehavý právny záujem s poukazovaním na to, že v súčasnosti prebiehalo iné konanie pred obvodným pozemkovým úradom, bolo podľa súdu potrebné poukázať aj na tú skutočnosť, že keďže žalobcovia chceli dosiahnuť to, aby tak ako uvádzali im súčasní užívatelia nebránili v užívaní pozemkov ako vlastníkom, tak bolo potrebné podať žalobu na vypratanie nehnuteľností, keďže podľa žalobcov žalovaní uvedené pozemky užívajú neoprávnene, pretože aj keby súd vyriekol, že uvedená „zmluva“ a „dohoda“ sú neplatné, toto ich postavenie sa ničím nezmení, pretože žalobcovia nemusia dobrovoľne vypratať uvedené nehnuteľnosti a v takýchto prípadoch je potrebné podať žalobu na plnenie, tzv. žalobu o vypratanie nehnuteľností, kde sa súd bude musieť zaoberať, či uvedená „zmluva“ a „dohoda“ sú platné, resp. nie. Tú skutočnosť, že v prípade ak niekto užíva iného majetku, teda nie je vlastníkom tohto majetku, nie je potrebné, aby bola daná žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu, na základe ktorého tá-ktorá osoba, ktorá nie je vlastníkom, túto nehnuteľnosť užíva, ale je potrebné, aby v prípade, ak žalobca, teda vlastník, chce užívať svoje nehnuteľnosti, dal návrh na vypratanie takejto nehnuteľnosti, teda ide o návrh na plnenie a nie o návrh na určenie v zmysle § 80 písm. c) OSP, a to z dôvodu, že tak ako súd uviedol, by opätovne po návrhu na určenie o neplatnosti či už nájomnej zmluvy alebo iného vzťahu na základe toho kto užíva cudziu vec, tento by ju užíval aj naďalej, pretože nebol by ju povinný v prípade nehnuteľnosti vypratať a v prípade hnutelnej veci vydať. Súd poukázal na to, že takéto otázky už boli riešené aj v rozhodnutiach súdov, napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/42/2006, kde sa konkrétne uvádza, že právoplatný rozsudok, ktorým je rozhodnuté o žalobe na plnenie, vytvára prekážku právoplatne rozhodnutej veci voči žalobe o určenie, nakoľko či tu je alebo nie je právny vzťah, musí byť posúdená pri rozhodovaní takejto žaloby o plnení. Tak ako súd už uviedol, že v prípade ak žalobcovia chcú užívať tieto pozemky, tak musia žiadať, aby žalovaní vypratali predmetné nehnuteľnosti, teda ide o žalobu o vypratanie. Súd zároveň poukázal na tú skutočnosť, že v prípade takejto žaloby by sa súd musel ňou zaoberať len vtedy z vecnej stránky, keby žalobcovia žiadali zároveň aj o vypratanie nehnuteľnosti, pretože v tomto prípade by nedošlo už k možnosti ďalšieho sporu tak, ako súd poukázal, a to sporu o vypratanie nehnuteľnosti, ale by sa zároveň týmto jedným konaním právne postavenie žalobcov vyriešilo s tým, že by už nemusel byť ďalší spor o vypratanie nehnuteľnosti.

1.2. Proti rozhodnutiu okresného súdu podali odvolanie žalobcovia, uviedli, že okresný súd vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Sú zamietol žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, pritom sa bližšie nezaoberal hmotnoprávnym posúdením predmetnej „zmluvy“ alebo „dohody“. Súd neposudzoval obsah podania ani listinné dôkazy, ani písomné stanoviská, vyjadrenia, námietky, ktoré predložili žalobcovia. Vlastnícke právo k pozemkom bolo jednoznačne preukázané, toto nebolo nikým a ničím zrušené, spochybnené. Vlastnícke právo bolo narušené inkriminovanou „zmluvou“ a „dohodou“, ktorých neplatnosť sa žalobcovia domáhali. Žalovaní ani súd nespochybnili vlastnícke právo žalobcov. Okresný súd mal rozhodnúť aj o doplnenom petite preto, že práve jeho prijatím by bol komentovaný názor súdu. Zamietnutie petitu považovali žalobcovia za nedôvodné. Súd odmietol zmenu návrhu bez uvedenia dôvodov. Súd neoboznamoval dôkazy, neboli tak splnené podmienky ust. § 129 OSP, dôkazy nehodnotil v zmysle ust. § 132 OSP. Rozhodnutie súdu tiež nesplňalo podmienky ust. § 157 ods. 2 OSP. Súd neuviedol, ktoré skutočnosti považoval za preukázané, a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa riadil, prečo nevykonával ďalšie dokazovanie. Z dôkazov vyplýva, že uzavretá „dohoda“ a „zmluva“ nemá náležitosti určené zákonom. Žalobcovia tak žiadali rozsudok okresného súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 2. decembra 2014 č. k. 13Co/970/2013-351 potvrdil rozsudok okresného súdu podľa ust. § 219 ods. 1, 2 OSP. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku dospel k záveru, že súd prvého stupňa zistil v potrebnom rozsahu skutkový stav veci, vec správne právne posúdil, rozhodnutie náležite odôvodnil. Podľa ust. § 219 ods. 1, 2 OSP odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Krajský súd v podrobnostiach poukázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku. Súd prvého stupňa pre svoje skutkové zistenia vzal do úvahy skutočnosti z vykonaných dôkazov, prednesov účastníkov, predložených listinných dôkazov vec správne právne posúdil. Odvolací súd sa plne stotožnil s odôvodnením súdu prvého stupňa, ktoré bolo

podrobné a komplexné, tak pokiaľ išlo o skutkový stav aj právne zdôvodnenie, a preto naň v celom rozsahu odkázal.

2.1. Krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, ktorý vec právne posúdil nedostatkom naliehavého právneho záujmu. Uviedol, že určovací žaloba nie je nástrojom prevencie, ale smeruje k narušeniu právnej istoty terajších užívateľov. Určovací žaloba by nevyriešila otázku právneho postavenia žalobcov, táto nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu len predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu právny vzťah alebo právo je. Okresný súd sa zaoberal otázkou naliehavého právneho záujmu, vec právne posúdil tak, že v súdnej veci žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem na podaní žaloby o určenie neplatnosti „zmluvy“ a „dohody“.

2.2. Ďalej uviedol, že naliehavý právny záujem v zmysle ust. § 80 písm. c) OSP sa viaže na konkrétny určovací petit a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Určovací žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo. Určovacou žalobou sa žalobcovia domáhali vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý právny vzťah alebo právo tu je (pozitívne určenie), alebo tu nie je (negatívne určenie). Takéhoto určenia sa však žalobca môže domáhať len vtedy, ak je na to naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že právne postavenie žalobcu je bez tohto určenia ohrozené alebo neisté. Výrok súdu o určení, potom ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v právnom postavení žalobcov odstraňuje bez toho, aby sa ukladalo splnenie nejakej povinnosti. Ak však k porušeniu práva už došlo, a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia vyplýva (§ 80 písm. d) OSP), teda preventívna ochrana poskytovaná podľa ust. § 80 písm. c) OSP nemá žiadny zmysel a význam. Okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že na to, že právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacieho petitu musí byť naliehavý v tom, že žalobca v danom právnom vzťahu môže so žalovaným určením dosiahnuť svoje isté postavenie v tej ktorej veci, a teda, že vyriešením petitu, ktorým sa určí neplatnosť prípadne platnosť nejakého právneho úkonu, zmení jeho postavenie na postavenie isté, a teda nebude potrebné už rozhodovať v ďalšom spore v rámci postavenia toho ktorého účastníka. V súdnej veci ale súd poukázal na to, že určením tak ako sa ho domáhajú žalobcovia sa neodstráni vzťah a postavenie žalobcov, ale sa len zbytočne vyvolá ďalšie konanie, po ktorom bude musieť aj nasledovať ešte iné konanie. Okresný súd uviedol, že žalobcom v podstate nešlo o vyriešenie otázky neplatnosti „dohody“ a „zmluvy“, ale v podstate im išlo o to, aby dostali za svoje pozemky, či už najvyššiu možnú hodnotu týchto pozemkov prípadne, že užívatelia týchto pozemkov budú s nimi povinní uzavrieť nájomný vzťah podľa nimi určených podmienok. Okresný súd tiež poukázal na skutočnosť, že úspešnou žalobou sa nič nezmení na postavení žalobcov, pretože žalovaní nemusia dobrovoľne pozemky vypratať a potom je potrebné podať žalobu na plnenie tzv. žalobu o vypratanie nehnuteľnosti, kde sa súd bude musieť zaoberať otázkou, či uvedená „zmluva“ a „dohoda“ je platná. Súd tiež konštatoval, že v prípade ak žalobca teda vlastník chce užívať svoje nehnuteľnosti, dôvodný je návrh na vypratanie tejto nehnuteľnosti a nie návrh na určenie v zmysle ust. § 80 písm. c) OSP. Okresný súd v tejto súvislosti poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydané v konaní sp. zn. 3Cdo/42/2006, podľa ktorého právoplatný rozsudok, ktorým je rozhodnuté o žalobe na plnenie, vytvára prekážku právoplatne rozhodnutej veci žalobe o určenie, pretože či tu právo alebo právny vzťah je, musí byť posúdené pri rozhodovaní žaloby o plnenie. Žalobou o vypratanie nehnuteľnosti by nedošlo už k možnosti ďalšieho sporu, týmto jedným konaním by sa vyriešilo právne postavenie žalobcov.

2.3. Krajský súd zároveň poukázal, že zamietnutím žaloby pre nedostatok naliehavého právneho záujmu sa súčasne vylučuje preskúmanie žaloby po vecnej stránke. Nedostatok naliehavého právneho záujmu vedie k zamietnutiu žaloby bez toho, aby ju súd preskúmať po vecnej stránke, teda aby vykonával dokazovanie na existenciu samotného práva alebo právneho vzťahu, ktorý je predmetom určovacieho petitu. Nedostatok naliehavého právneho záujmu nemožno odôvodňovať skutočnosťou, ku ktorej sa súd vyjadruje až v súvislosti s rozhodnutím vo veci samej.

2.4. Pokiaľ žalobcovia v podanom odvolaní poukázali na názor ústavného súdu, podľa ktorého existencia naliehavého právneho záujmu v prípade určenia neplatnosti zmluvy, „ktorá kauza je po právnej stránke identická s kauzou riešenou“, javilo sa, že vychádzali z rozhodnutia ústavného súdu vydaného v konaní

sp. zn. II. ÚS 137/08 z 1. júla 2008. V tomto smere odvolací súd dodáva, že ústavný súd v napadnutom náleze konštatoval, že najvyšší súd v zásade správne uvádza, že len zo skutočnosti, že pred príslušným správnym orgánom začalo konanie o vyporiadanie vlastníctva k pozemkom zriadenej v záhradkárskej osade, nemožno vyvodzovať ohrozenie práv vlastníkov týchto pozemkov a zneistenie ich právneho postavenia. Najvyšší súd správne poukázal na to, že v začatom správnom konaní môže sťažovateľka neplatnosť spornej zmluvy namietat', pričom bude povinnosťou správneho orgánu otázku platnosti zmluvy riešiť ako predbežnú. Napokon treba súhlasiť aj s tým, že ak všeobecný súd dospeje k záveru, podľa ktorého naliehavý právny záujem nie je daný, vecnou stránkou podanej určovacej žaloby sa už ďalej nezaoberá, lebo žalobu zamietne pre nedostatok naliehavého právneho záujmu bez vecného posúdenia rozhodujúcich žalobných tvrdení. Ústavný súd ale v tomto smere vytýkal najvyššiemu súdu, že ak považoval skutkovú okolnosť (sťažovateľka a ani jej právna predchodkyňa počas doby viac ako 25 rokov nespochybňovali platnosť zmluvy o dočasnom užívaní pozemku ani jeho užívanie právnym predchodcom žalovaných nerušili) za podstatnú na posúdenie naliehavého právneho záujmu, mal rozsudok krajského súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie, pretože vykonané dokazovanie nebolo zamerané na zisťovanie tejto otázky.

2.5. Podľa krajského súdu sa okresný súd nepochybne vyporiadal s otázkou naliehavého právneho záujmu spôsobom, tak ako to vyplývalo z odôvodnenia napadnutého rozsudku okresného súdu, keď okresný súd uviedol, že uvedené konanie pred týmto súdom by viedlo len k ďalším konaniam, a preto nie je daný naliehavý právny záujem, keďže ide iba o konanie vyvolané pre ďalšie konanie. Nevyriesila by sa v zásade otázka právneho postavenia žalobcov, určovacou žalobou sa neodstráni vzťah a postavenie žalobcov a len zbytočne vyvolá ďalšie konanie, po ktorom by muselo nasledovať ešte iné konanie. Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu vyplývalo, že týmto ďalším konaním by bolo konanie o vydanie nehnuteľnosti. Okresný súd sa potom zaoberal otázkou naliehavého právneho záujmu. Odvolací súd potom na základe totožného právneho a skutkového hodnotenia dospel k zhodnému záveru v otázke naliehavého právneho záujmu.

2.6. Podľa ust. § 205 ods. 2 písm. f) OSP odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť aj tým, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Nesprávnym právnym posúdením veci je aplikácia nesprávneho právneho predpisu, alebo jeho nesprávna interpretácia na zistený skutkový stav. Ak o tom okresný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku uviedol, že určovacia žaloba v súdnej veci by nedospela k vyriešeniu obsahu spornosti daného právneho vzťahu, v tomto smere odvolatelia nenamietali nič, čím by spochybnili právne posúdenie okresného súdu.

3. Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2. decembra 2014 č. k. 13 Co/970/2013-351 nadobudol právoplatnosť dňa 30. júna 2023 (pôvodne vyznačená právoplatnosť dňa 28. septembra 2016, neplatila vzhľadom k tomu, že rozsudok nebol doručený všetkým účastníkom konania).

4. Proti rozsudku krajského súdu súdu podali žalobcovia 1/ - 4/ a 6/ - 17/ (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie dňa 20. februára 2015 počas platnosti a účinnosti OSP, (pričom k doplneniu dovolania došlo za účinnosti CSP dňa 9. januára 2017), ktorého prípustnosť odôvodnili podľa § 237 písm. f) OSP a teda, že dovolateľom sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Dovolatelia odôvodnili podané dovolanie podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP došlo k vadám uvedeným v § 237 OSP; podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne posúdenie vo veci a podľa § 241 ods. 2 písm. c) OSP rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Napadnutý rozsudok považovali za zmätočný, právne a vecne nesprávny a nespravodlivý. Rozhodnuté bolo na nespoľahlivom zistení skutkového stavu veci samej. Podľa názoru dovolateľov súd právne nesprávne vyhodnotil dôkazy, okolnosti, skutočnosti priamo s vecou súvisiacimi, neprihliadal na skutočnú právnu podstatu a dôležitosť pre rozhodnutie § 120 a § 134 OSP. Dovolatelia predložili dostatok dôkazov, ktorými preukázali svoje oprávnené práva a záujmy. Žalovaní nepredložili súdu žiadny relevantný dôkaz na ochranu a obhajobu svojich práv. Nepreukázali pravdivosť ani svojich verbálnych tvrdení vo veci. Odvolací súd pochybil a konal v rozpore s § 214 ods. 1 písm. a) OSP keď nenariadil pojednávanie na prejednanie odvolania žalobcov proti rozsudku prvostupňového súdu, rozhodnutie ktorého bolo zjavne nezákonné. Dovolatelia aj v odvolaní poukázali na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/84/2009, ktorá je po právnej stránke identická s riešenou kauzou.

Prvostupňový súd konštatoval relevantnosť dôkazov, ktoré predložili žalobcovia. Rozhodol, že žalobu zamietol z dôvodu, že žalobcovia nepreukázali svoj naliehavý právny záujem. Súd čakal na podnet právneho zástupcu žalovaných, ktorý vzniesol takúto námietku. Súd si námietku veľmi rýchlo - promptne osvojil bez akéhokoľvek dokazovania. Žalobcovia sa okamžite domáhali, aby žalovaní absenciu - nedostatok naliehavého právneho záujmu vysvetlili samozrejme ani súd o vysvetlenie nemal záujem a tak žalobcovia neuspeli. Bola zjavná snaha súdu nedať možnosť žalobcom brániť sa, obhajovať svoje práva a záujmy. Odvolací súd svojím nesprávnym postupom nedôsledne hodnotil dôkazy a nerozhodoval na základe spoľahlivo zisteného skutkového stavu veci, konanie odvolacieho súdu je tak postihnuté chybami, ktorých dôsledkom je nesprávne rozhodnutie vo veci, nezobral do úvahy odvolacie námietky žalobcov, odvolací súd nesprávne rozhodol, keď potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorý mal zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Súd nedostatočne zistil, preskúmal podmienky existencie - neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobcov. Podľa názoru žalobcov ich právny záujem vo veci je daný objektívnym právom neistoty, ktorá ohrozuje ich právne postavenie ako vlastníkov dlhé obdobie. Svoje vlastnícke právo k pozemkom nemôžu užívať v dôsledku protiprávneho nezákonného stavu veci, a to na základe „dohody“ a „zmluvy“, ktoré vzhľadom na nedostatky nemajú spôsobilosť právnych úkonov, čo bolo predmetom žaloby. Odvolací súd neskúmal vôbec fakt, že sporné pozemky sú mimo režimu zriadenej záhradkárskej oblasti. Užívatelia pozemkov - žalovaní sú len „záhradkári“. Ak by bol odvolací súd postupoval a konal právne správne svojím rozsudkom namiesto potvrdenia, mal zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátiť na ďalšie konanie so záväznými pokynmi. Odvolací súd si len mechanicky osvojil, že absentuje naliehavý právny záujem ako to urobil súd prvej inštancie. Súd abstrahuje od faktu, že pokračovaním konania prestanú byť žalobcovia vlastníckymi a vlastníckymi sa stanú žalovaní na báze podvodných dokladov. Súd nepovažoval za vhodné, aby sa zistila legálnosť alebo nelegálnosť užívania cudzej pôdy. Táto právna istota žalovaných im umožňuje užívať pôdu bez platenia nájomného, rozširovať a stavať nové nehnuteľnosti na cudzej pôde bez súhlasu majiteľov, predávať záhradky ďalším užívateľom bez vedomia majiteľov. Vlastníci tak nemôžu nakladať so svojím majetkom. Prvostupňový súd bez relevantných dôkazov prijal argumentáciu o potrebe podať žalobu o vypratanie nehnuteľnosti a odvolací súd toto posúdenie prekvapivo prijal, že žalovaní chcú právoplatným rozhodnutím súdu o neplatnosti dohody a zmluvy vlastníctvo žalobcov užívať protiprávne, čo môže vyvolať ďalšie konanie pred súdom. Týmto nesprávnym postupom a konaním odvolací súd zabránil konať žalobcom a vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu, k dôkazom a k právnej stránke veci. Žaloba podaná podľa § 80 písm. c) OSP je právne opodstatnená a dôvodná. Žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi sporných pozemkov v celosti; boli a celú dobu sú vlastníckymi pozemkov, majú aktívnu legitimáciu a na žalobnom predmete majú nepochybne a nespochybniteľné právo, ktoré nemôže vôbec užívať už viac ako 34 rokov, dovolatelia navrhli, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu ako aj rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

4.1. Žalovaní sa k dovolaniu vyjadrili (č. l. 1388 súdneho spisu).

4.2. Žalobcovia sa vyjadrili (č. l. 484-486) k vyjadreniu žalovaných zastúpených JUDr. Martinou Mészáros Bariakovou (č. l. 458-459) a k vyjadreniu žalovaných (č. l. 462-463) v súčasnosti zastúpení žalovanou H. X. O. (uznesenie sp. zn. 13Co/65/2023-1376 z 25. 10. 2023).

4.2. Žalobcovia 1/ - 4/ a 6/ - 17/ podaním z 20. januára 2022, doručeným dovolaciemu súdu dňa 31. januára 2022 podali návrh na odklad vykonateľnosti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2. decembra 2014 č. k. 13Co/970/2013-351 podľa § 444 ods. 1 CSP. Dňa 18. mája 2023 bol dovolaciemu súdu doručený opakovaný návrh na odklad vykonateľnosti.

4.3. Žalobca 2/ predložil do súdneho spisu rozhodnutia správneho orgánu Okresného úradu Zvolen, Pozemkový a lesný odbor; pozemkové oddelenie č. OU-ZV-PLO1-2023/000573-041 z 26. septembra 2023 a OU-ZV-PLO1-2023/000574-034 z 26. septembra 2023, v ktorom zastavili konania vo veci návrhu na vyporiadanie vlastníctva k pozemku časti parcely reg. E KN č. 4343/1, E KN 4337/1 a reg. E KN č. 4337/3, z dôvodu, že ten kto podal návrh na začatie konania (užívatelia - žalovaní), nie sú účastníkmi konania a nejde o konanie, ktoré môže začať správny orgán.

4.4. Počas dovolacieho konania žalobca 1/ B. D. zomrel (XL.X). Z uznesenia Mestského súdu Bratislava IV z 2. augusta 2023 sp. zn. B2-32D/178/2023-77 vydaného poverenou súdnou komisárkou JUDr. Janou Borovičkovou najvyšší súd zistil, že dedičom zomrelého žalobcu 1/ sa stal H. D.. Preto rozhodol o pokračovaní v dovolacom konaní s uvedeným dedičom ako so žalobcom 1/. Tento sa pripojil k dovolaniu podanému ich právnym predchodcom a stotožnil sa s ním.

4.5. Počas dovolacieho konania žalovaná 8/ Q. F. zomrela (L.). Z uznesenia Okresného súdu Lučenec z 10. októbra 2023 sp. zn. 2D/65/2023-47 vydaného povereným súdnym komisárom JUDr. Mariánom Jurinom najvyšší súd zistil, že dedičmi zomrelej žalovanej 8/ sa stali Y. F., Y. F., X. F. a Q. B.. Preto rozhodol o pokračovaní v dovolacom konaní s uvedenými dedičmi ako so žalovanými 8a/ až 8d/.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, platného a účinného od 1. júla 2016, ďalej len „CSP“), po zistení, že dovolanie podali v stanovenej lehote účastníci, v neprospech ktorých bolo rozhodnuté, zastúpení advokátom, skúmal prípustnosť dovolaní bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

5.1. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané za účinnosti OSP. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované. Vychádzajúc z uvedených ustanovení, s prihliadnutím na základné princípy CSP obsiahnuté v jeho čl. 2 ods. 1, 2 a čl. 3 ods. 1, najvyšší súd posudzoval podmienky prípustnosti dovolania podľa právneho stavu účinného ku dňu podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení OSP.

7. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo dovolaním možné napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (viď § 236 ods. 1 OSP). Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu, ak v konaní došlo k najzávažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 OSP. Prípustnosť dovolania proti rozsudku upravoval § 238 OSP a proti uzneseniu § 239 OSP.

8. V danej veci by preto dovolanie proti potvrdzujúcemu výroku odvolacieho súdu bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a) až g) OSP. Podľa tohto ustanovenia bolo dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nebol predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 OSP, bolo možné ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým bolo inak dovolanie neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998). Osobitne ale treba zdôrazniť, že pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 237 OSP nebol významný subjektívny názor účastníka konania tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne záver dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo.

9. Dovolatelia namietali, že im bola postupom odvolacieho súdu odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania. O odňatie možnosti pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f) OSP išlo v prípade procesného postupu, ktorým súd znemožnil účastníkovi konania realizáciu procesných oprávnení priznaných mu v občianskom súdnom konaní, (napr. oprávnenia byť prítomný na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.).

10. Dovolatelia v dovolaní namietanú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP videli v nenariadení pojednávania na prejednanie odvolania žalobcov proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktoré bolo nezákonné; v nesprávnom vyhodnotení dôkazov a v nespoľahlivom zistení skutkového stavu veci. Podľa stanoviska, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium najvyššieho súdu 3. decembra 2015 a je publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP.

11. V zmysle citovaného stanoviska bola vada nepreskúmateľnosti rozhodnutia namietaná dovolateľmi považovaná za tzv. inú vadu konania (§ 241 ods. 2 písm. b) OSP), ktorá však v súlade s doterajšou konštantnou judikatúrou najvyššieho súdu prípustnosť dovolania nezakladala (pozri napr. sp. zn. 3MCdo/16/2008 a 6Cdo/84/2010, 5MCdo/10/2010, 3Cdo/166/2012, 4Cdo/107/2011).

12. Len v mimoriadnych a ojedinelých prípadoch mohla nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladať vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP, a to napríklad, ak rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom ako celok neobsahovalo vôbec žiadne odôvodnenie, prípadne vtedy, ak odôvodnenie malo také zásadné nedostatky, ktoré sa svojou povahou, intenzitou, významom a právnymi následkami blížili k „justičnému omylu“. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva totiž princíp právnej istoty môže ustúpiť iba výnimočne, a to za účelom zaistenia opravy základných väd alebo justičných omylov (pozri Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003) a napravenia „väd najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, ale nie z dôvodu právnej čistoty (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009). Po preskúmaní spisu dovolací súd nezistil, že by v prejednávanej veci bol dôvod pre uplatnenie (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016.

13. Štruktúra práva na odôvodnenie bola rámcovo upravená v § 157 ods. 2 OSP, v spojení s § 167 ods. 2 OSP. Potvrdzujúce rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňalo kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí z hľadiska formálnej štruktúry a obsahovalo aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok. Skutočnosť, že dovolatelia mali na vec odlišný názor, a že rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo odôvodnené podľa ich predstáv, nie je dostačujúcou bázou pre tvrdenia o nepreskúmateľnosti napadnutého rozhodnutia a existencii vady v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP.

14. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

15. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

16. Za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania nepovažovala vtedajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu ani nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. V tomto smere najvyšší súd poukazuje na závery vyjadrené v judikátoch R 37/1993 a R 125/1999, R 42/1993, R 6/2000, ako aj v

rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/251/2012, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012.

17. Treba preto uviesť, že ustanovenie § 237 písm. f) OSP odňatie možnosti konať pred súdom výslovne dáva do súvislosti s faktickou činnosťou súdu (s jeho procesným postupom v konaní, so samou procedúrou prejednávania veci súdom) a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Právnym posúdením veci súdom, ktoré spočíva v aplikácii hmotnoprávneho alebo procesného predpisu na zistený skutkový stav, a ktoré je vyjadrené vo finálnom produkte občianskeho súdneho konania - v rozhodnutí, sa vo všeobecnosti účastníkovi tohto konania neodníma možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f) OSP (viď aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je v rozhodovacej praxi senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky všeobecne považované (iba) za relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c) OSP), zároveň je ale zhodne zastávaný názor, že (ani prípadné) nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov samo o sebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) OSP (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011), lebo (ani prípadným) nesprávnym právnym posúdením veci súd neznemožňuje účastníkovi konania realizáciu žiadneho jeho procesného oprávnenia a neodníma mu možnosť pred súdom konať.

17.1. Dovolací súd sa stožňuje s právnym posúdením súdom prvého stupňa aj odvolacieho súdu v otázke existencie - neexistencie naliehavého právneho záujmu žalobcov na určení neplatnosti dohody a zmluvy podľa § 80 písm. c) OSP.

18. Dovolací súd (obiter dictum) zároveň upriamuje pozornosť na to, že Občiansky súdny poriadok upravoval výslovne, čoho sa mohol žalobca domáhať, čiže aké boli právne prípustné druhy žalôb z hľadiska petitu sporov. Podľa § 80 písm. c) OSP návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Určovacou žalobou sa teda žalobca domáha vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý právny vzťah alebo právo tu je (pozitívne určenie) alebo tu nie je (negatívne určenie). Takéhoto určenia sa však žalobca môže domáhať len vtedy, ak je na tom naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že právne postavenie žalobcu je bez tohto určenia ohrozené alebo neisté. Výrok súdu o určení potom ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v právnom postavení žalobcu odstraňuje bez toho, že by ukladalo splnenie nejakej povinnosti. Z uvedeného teda vyplýva, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia, a ktorý možno týmto právnym prostriedkom odstrániť. Ak však k porušeniu práva už došlo, a je teda možné žalovať na splnenie povinnosti, ktorá z porušenia vyplýva [§ 80 písm. b) OSP], nemá preventívna ochrana poskytovaná podľa ustanovenia § 80 písm. c) OSP žiadny zmysel a význam. Vo väčšine prípadov preto v takomto prípade nemôže mať žalobca naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je.

18.1. V danom prípade predmetom konania bola žaloba žalobcov o určenie neplatnosti „dohody“ a „zmluvy“, pričom žaloba bola podaná na okresný súd za účinnosti OSP. Podmienkou úspešnosti určovacej žaloby je z procesnoprávneho hľadiska existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, ktorú skutočnosť sú povinný tvrdiť a preukázať žalobcovia. Pokiaľ preto konajúce súdy posudzovali najskôr splnenie tejto procesnej podmienky žalobcom podanej žaloby, ich postup nemožno označiť za nesprávny, zjavne sa vymykajúci kogentnému procesnému ustanoveniu. Práve naopak, takýto procesný postup bol v súlade s citovaným ustanovením § 80 písm. c) OSP. Napokon aj žalobcovia v žalobe uvádzali, že ide o návrh podľa tohto zákonného ustanovenia a tvrdili skutočnosti, ktorými odôvodňovali svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Okrem toho, súdna prax je jednotná aj v tom, že ak súd dospeje k záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a žalobu z tohto dôvodu zamietne, nezaobrá sa žalobou vo veci samej. Ak preto súd prvej inštancie zamietol žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu a odvolací súd jeho

rozhodnutie ako vecne správne potvrdil a následne sa nezaoberal opodstatnenosťou žaloby vo veci samej, nešlo o postup, ktorým by konajúce súdy porušili kogentné ustanovenie procesného predpisu. Dovolací súd dospel na základe uvedeného k záveru, že okresný a aj odvolací súd v danom prípade nepostupovali spôsobom, ktorý by znemožnil žalobcom uskutočňovať ich patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle (§ 237 písm. f) OSP) § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd teda nezistil existenciu vady v zmysle citovaného ustanovenia, ktorá by zakladala prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania žalobcov.

19. K námietke žalobcov o postupe odvolacieho súdu v rozpore s ustanovením § 214 ods. 1 OSP, ktorý mal porušiť odvolací súd tým, že nenariadil pojednávanie na prejednanie odvolania žalobcov, najvyšší súd uvádza, že pokiaľ odvolací súd nenariadil na prejednanie odvolania žalovaných pojednávanie, nepostupoval v rozpore so zákonom, ale práve naopak. V odvolacom konaní odvolací súd nové dôkazy nevykonával, žalobcom neznemožnil realizáciu ich základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vo väzbe na čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky. Keďže z obsahu spisu nevyplynulo, že by boli dané dôvody pre nariadenie pojednávania podľa § 214 ods. 1 OSP (odvolací súd pred vyhlásením rozsudku dokazovanie nedoplňoval ani nezopakoval), odvolací súd v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 OSP rozhodol o odvolaní žalobcov bez nariadenia pojednávania. V danom prípade dovolatelia namietali porušenie (odňatie) ich práva účasti na odvolacom pojednávaní tým, že v tejto veci nebolo nariadené odvolacie pojednávanie. Táto námietka žalobcov však opodstatnená nie je. Podľa ustanovenia § 214 ods. 1 OSP, v znení účinnom v čase rozhodnutia odvolacím súdom (2. decembra 2014), na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a) je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b) súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c) ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d) to vyžaduje dôležitý verejný záujem. V ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 OSP v znení účinnom k 2. decembru 2014). Odvolací súd sa plne stotožnil s odôvodnením súdu prvého stupňa a odkázal sa na skutkový stav a právne zdôvodnenie súdu prvého stupňa. Postupom odvolacieho súdu plne rešpektujúcim platnú úpravu Občianskeho súdneho poriadku, v znení účinnom v čase rozhodnutia odvolacím súdom, nemohlo preto ani týmto postupom dôjsť k odňatiu možnosti žalobcov pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f) OSP.

20. Na námietky dovolateľov týkajúce sa vykonaného dokazovania, ako i hodnotenia jednotlivých dôkazov tak súdom prvej inštancie, ako i odvolacím súdom, najvyšší súd uvádza, že v prípade neúplnosti skutkových zistení alebo nesprávnosti skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP (viď rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 3Cdo/248/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012). Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237 ods. 1 písm. f) OSP, lebo týmto postupom sa účastníkovi neodníma možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999). Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov nie je vadou konania v zmysle § 237 ods. 1 OSP.

21. Dovolací súd uvádza, že o vadu, ktorá bola z hľadiska § 237 ods. 1 písm. f) OSP významná, išlo najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že súdy pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupovali v súlade s právnymi predpismi a žalobcom neznemožnili uplatniť procesné práva priznané ich právnym poriadkom na zabezpečenie ich práv a oprávnených záujmov, nebola tak preukázaná vada konania namietaná dovolateľmi v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP.

22. V danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 237 ods. 1 OSP. Dovolanie tak nevyvolalo do 30. júna 2016 účinok sledovaný dovolaním (možnosť uskutočniť meritórny

dovolací prieskum), ktorý by zostal zachovaný aj po tomto dni. Najvyšší súd preto dovolanie žalobcov 1/ - 4/ a 6/ - 17/ odmietol podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné.

23. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.